

Grön Flagg i förskolor

Hur arbetar förskolor med Grön Flagg?

Green Flag in kindergardens
How do kindergardens work with Green Flag?

Malin Hellstrand

Fakulteten för hälsa, natur- och teknikvetenskap

Biologi

15 Hp

Handledare Stina Gustafsson

Examinator Björn Arvidsson

2014-01-15

Abstract

Sustainable development is divided into three areas, ecological, social and economic sustainability. These three are complementing and supporting each other. The "Green Flag" method is a tool which is very helpful for teachers at different levels of pre-school and school, to enhance children's understanding of the relationship between nature and a sustainable society in the future. The goal of my research was to find out how preschools work with the "Green Flag method.

This report deals with how experienced educators are helping preschool children to understand nature's opportunities through play and exercises. As well as understanding the connection between nature and a sustainable society and its importance to gain a sustainable society for all.

Keyword: sustainable development, Green Flag, preschool, environment

Sammanfattning

Hållbar utveckling delas upp i tre områden, ekologisk hållbarhet, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet. Dessa tre kompletterar och stödjer varandra. Grön Flagg är ett verktyg som är till stor hjälp för pedagoger på olika nivåer inom förskolan och skolan för att öka barnens förståelse för sambandet mellan naturen och ett hållbart samhälle i framtiden. Målet med min undersökning var att ta reda på hur förskolorna arbetar med Grön Flagg.

Rapporten handlar om hur erfarna pedagoger hjälper barn i förskoleåldern förstå naturens möjligheter genom lek och övningar, samt förstå sambandet mellan naturen och ett hållbart samhälle.

Nyckelord: hållbar utveckling, Grön Flagg, förskola, miljö

Innehållsförteckning

Inledning	1
Syfte	2
Frågeställningar	2
Metod	2
Urval	2
Datainsamlingsmetoder	3
Procedur	3
Databearbetning	3
Resultat	4
Vilken inställning har pedagogerna till arbetet med grön flagg?	4
Hur arbetar förskolorna med sitt arbete med grön flagg i praktiken?.....	5
Resultatanalys	7
Diskussion.....	7
Referenser	8

Inledning

Den gröna flaggan blåser fint utanför många förskolor, men vad symboliserar den egentligen? Vi pratar mycket om hållbar utveckling i vårt samhälle idag, något som är grunden till Grön Flagg. Eftersom vi måste ta ansvar för vår framtida miljö är det viktigt att barnen tidigt får bra grundvärderingar när det kommer till just detta. Genom att barnen får en bra grund och intresse för vår framtida miljö kommer de också bli mer medvetna om vad som kan hända med vår natur om vi inte tänker oss för. På FN:s hemsida kan man läsa om sustainable development som är det engelska ordet för hållbar utveckling.. År 1987 spreds det vidare internationellt genom världskommissionen för miljö och utveckling då det lanserades i rapporten "Vår gemensamma framtid". Rapporten definierar hållbar utveckling med "*En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov*"(FN, 2013).

Hållbar utveckling delas upp i tre områden; *ekologisk hållbarhet, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet*. Dessa tre ska komplettera och stödja varandra. (FN, 2013). Enligt Björneloo (2007) handlar hållbar utveckling om skyldighet och solidaritet mellan oss människor som finns och kommer att finnas på vår jord. Detta gäller för människor från olika länder, kön och religioner. Hon menar att det är tre saker som påverkar hållbar utveckling och det är ekonomiska, humanitära och miljömässiga omständigheter. Hon skriver att den ekonomiska utvecklingen är en förutsättning men om miljön förstörs spelar det ingen roll om vi har en god ekonomi i landet. Grön flagg arbetar med hållbar utveckling som är viktig del i vår vardag. Genom att vara med och arbeta med Grön Flagg får förskolor och skolor ett verktyg att arbeta med när det gäller hållbar utveckling. Grön flagg kan man ansöka om att få genom stiftelsen Håll Sverige rent om förskolan/skolan uppfyller deras krav på att verksamheten arbetar efter deras mål.

Idag är det ungefär 2500 skolor och förskolor som är med i Grön Flagg. Det är ett väldigt stort nätverk som är kostnadsfritt och de arbetar mot läroplanen och dess riktlinjer. Grön Flagg arbetar med barn och ungdomars inflytande och intresse för miljön (Håll Sverige Rent, 2013). På Håll Sverige Rent hemsida går det att läsa om hur det går till att få Grön Flagg. Här står det bland annat att Grön Flagg ska bli en del av förskolans arbete i den dagliga vardagen och komma in på ett naturligt sätt. På förskolan väljer man tema och utvecklingsområde gemensamt i arbetsgruppen och arbetar utifrån de bestämmelserna. Sedan arbetar gruppen med ett tema under olika långa perioder som kan sträcka sig upp till 1-2 år (Håll Sverige Rent, 2013). Grön Flagg har sex stycken teman. Dessa teman är Livsstil och hälsa, Närmiljö, Vattenresurser, Klimat och energi, Konsumtion samt Kretslopp. Förskolan väljer tre olika teman och arbetar med dessa. Det första som ska göras av förskolans personal är en handlingsplan som ska bli godkänd av stiftelsen Håll Sverige Rent innan de får påbörja sitt arbete. Under arbetets gång ska förskolan sedan regelbundet dokumentera arbetets utveckling och även skicka in sin rapport till Håll Sverige Rent för återkoppling på sitt arbete. Sist i processen är att förskolan godkänns av stiftelsen Håll Sverige Rent innan de får hissa sin Gröna Flagg (Håll Sverige Rent, 2013).

I förskolans läroplan står det om att barnen ska vidga sitt intresse och förstå hur vår natur fungerar med alla sina olika kretslopp, och hur vi som människor påverkar detta genom hur vi lever och tar hand om naturen (Skolverket, 2010 sid 10). Enligt Elfström m.fl. (2011) är det viktigt att vi utgår från barnens egna intressen och frågor och vad de vill lära och tycker är intressant just nu. Hon påpekar också att det är viktigt att låta barnen styra samtalet. Ett exempel på hur detta skulle kunna användas i en barngrupp kan vara följande scenario: Barngruppen går tillsammans ut i skogen för att titta på olika träd. På vägen dit upptäcker barnen ett djur som simmar runt i en damm, något som pedagogerna själva då genast visar intresse för. Därefter fortsätter man att utforska djuret och ser vad barnen hittar för intressant med det samtidigt som man kanske tillsammans pratar om djurets liv och vad som händer om vi t.ex. förstör våra vattendrag. Barns utevistelse är viktig och att ha närhet till naturen är en stor fördel för barnen, men om inte detta finns så är förskolegården en viktig del. I skolverkets läroplan står det att närmiljön är en viktig och att barnen ska få möjlighet att lära känna sin närmiljö (Skolverket, 2010 sid 55). Detta är även något man arbetar med när man arbetar med Grön Flagg och är ett av deras teman (Håll Sverige Rent,

2013). Maynard och Water (2007) anser att utevistelse ofta består av att man är på gården och att pedagogerna inte tar tillvara på närmiljön som finns runt förskolan.

Enligt Björneloo (2007) finns det många olika studier som undersöker hur man ska lära ut till barn och elever. Forskare som har undersökt både teoretiska och metodologiska studier har upptäckt att de flesta av dessa studier inriktas på hur man undervisar snarare än på vad man lär ut. Många studier pekar på att pedagogerna hellre ska handleda hur eleverna ska få tillgång till kunskap än att undervisa direkt kunskap. Detta kan bli svårt när eleverna inte vet vilken kunskap de ska hitta utan att veta vad läraren vill att man ska lära sig (Björneloo, 2007). Björneloo (2007) skriver att ett sådant ämne som hållbar utveckling kan bli så väldigt stort och det finns väldigt många grenar att söka information från och då kan det vara svårt att veta vad som eleven ska kunna. Elfström, Nilsson, Sterner & Wehner-Godée (2011) skriver om hur man under en längre tid arbetat i smågrupper med ett speciellt tema och barnen har tillsammans fått berätta och utforska sitt lärande. Barnen fick diskutera tillsammans och på det sättet få ny kunskap. De skriver att detta gav extra goda resultat då pedagogerna var med i gruppen och styrde diskussionerna och ledde eleverna in på ämnet utan att tala om svaret eller lösningen.

Något Grön Flagg arbetar mycket med är dokumentation mot förskolorna. Pedagogerna ska dokumentera det de gör tillsammans med barnen och även skicka in det i sina rapporter till Håll Sverige Rent. Även i skolverkets läroplan nämns dokumentation och där står det att "*dokumentation, uppföljning och analys omfattar hur barns förmågor och kunnande kontinuerligt förändras inom målområdena i förhållande till de förutsättningar för utveckling och lärande som förskolan bidrar med*" (Skolverket, 2010 sid 15). I boken Att fånga lärandet - pedagogik dokumentation med hjälp av olika medier skriver författaren Christina Wehner-Godée (2010) om Veia Vecchi, en kvinna som arbetar som atelierista på en förskola inom Reggio Emilia, och hennes sätt att se på dokumentation. Veia Vecchi menar på att det är mycket viktigare dokumentera arbetets gång och hur barnen kommer fram till resultat än vad barnen har lärt sig. Att se hur barnen löser olika problem eller svar istället för att bara se resultatet, att vägen dit är det viktigaste. Hon skriver även att dokumentationen inte ska bli något avslut utan en fortsättning på det arbete man gör (Wehner-Godée, 2010).

Syfte

Jag tycker det är viktigt att förskolor märkta med Grön Flagg fortsätter att arbeta aktivt med de olika teman som Grön Flagg har efter att de fått sin certifiering och att det inte glöms bort efter att förskolorna uppnått målen för att bli certifierade för Grön Flagg. I min undersökning vill jag därför visa hur förskolor fortsätter att arbeta med hållbar utveckling efter att de fått sin gröna flagg. Mitt syfte med examensarbetet är därför att undersöka hur förskolor som fått grön flagg arbetar vidare med det efter att de fått sin certifiering.

Frågeställningar

Vilken inställning har pedagogerna till arbetet med grön flagg?

Hur arbetar förskolorna med sitt arbete med grön flagg i praktiken?

Metod

Urval

Jag har valt att intervjua sex stycken pedagoger som arbetar på sex olika förskolor. Dessa personer har jag kommit i kontakt med tack vare personliga kontakter i mitt nätverk. Alla förskolor i min studie arbetar med Grön Flagg och har kunskap om detta och detta utgör grunden för min undersökning. Ursprungligen var nio pedagoger tillfrågade men eftersom tre av dem arbetade på förskolor som gått ur Grön Flagg så valde jag att inte intervjua dem. De tillfrågade personerna som inte längre var aktiva i Grön Flagg har alla valt att gå ur pga. att de tyckte att arbetet var för tidskrävande. Av de pedagoger som jag intervjuade var tre stycken förskollärare, två stycken barnskötare och en som saknade yrkesutbildning inom pedagogik. En pedagog hade arbetat mindre än ett år medan de andra

förskolelärarna och barnskötarna hade arbetat mellan 9-19 år. En av pedagogerna arbetade med barn 1-3 år och en med en ren 3-årsgrupp. De fyra andra pedagogerna arbetade med barn mellan 3-6 år i sina barngrupper. En barngrupp innehöll 11 barn, en 12, en 20, två 22 och den största gruppen bestod av 26 barn.

Datainsamlingsmetoder

Eftersom ett användande av flera olika metoder bidrar till en bredare bild och djupare kunskap har jag valt att använda mig av både intervjuer och observationer för att samla in så mycket information som möjligt (Johansson & Svedner, 2010). För att ta reda på hur förskolorna arbetar med Grön flagg har jag valt att arbeta med kvalitativa intervjuer med frågor som berör hur de ser på Grön Flagg, samt hur de arbetar med Grön Flagg (Bilaga 1). För att få en bild av hur barnen på förskolorna är delaktiga i arbetet med Grön Flagg och för att se deras intresse och arrangemang i arbetet med Grön Flagg i praktiken har jag valt att observera några barn. Jag gjorde mina intervjuer på sex olika förskolor och observationer på två av dessa förskolor.

Procedur

Jag började med att formulera mina intervjufrågor till pedagogerna som jag skulle intervjua. När jag gjorde frågorna funderade jag över vad jag ville ha svar på i min undersökning om Grön Flagg. Efter att frågorna var gjorda så kontaktade jag de pedagoger jag skulle intervjua. I samband med detta skickade jag ut samtyckebrev (Bilaga 2) till dem så de hunnit motta breven innan vi träffades och gjorde intervjuerna. Jag gjorde intervjuerna på respektive förskola i deras personalrum. Där vi kunde sitta ostört eftersom vi hade valt tider på förmiddagen då det inte var några andra där som hade rast. Intervjuerna varade mellan 1-1,5 timme. När jag gjorde intervjuerna spelade jag in våra samtal. Detta för att inte missa något under samtalen. För att hela tiden hålla de andra intervjuerna färskt i mitt minne så jag kunde få ut så mycket som möjligt av intervjupersonernas svar utfördes alla intervjuer under en veckas tid. Efter varje intervju bearbetade jag både det antecknade och det inspelade materialet.

I mitt arbete med observationerna började jag med att skriva ner på vilket sätt jag planerade att observera barnen på. Ett samtyckebrev (Bilaga 3) skickades hem till de berörda föräldrarna och jag fick tillbaka dem innan jag började observera barnen. Under min observation var jag med i gruppen, men då endast som observatör utan att vara delaktig i själva händelsen. I den ena barngruppen var jag med under en matsituation och den andra när de var ute och gick och skulle fotografera deras hus de bor i. Jag har tidigare arbetat i de båda barngrupperna så jag är känd för både barnen och pedagogerna. Den ena observationen varade en timme och den andra i 1,5 timme. Jag utförde observationerna i två barngrupper från två olika förskolor och gick tillväga på samma sätt i de båda grupperna. Efter att jag gjort mina observationer så skrev jag ner mina tankar samt observationer.

Databearbetning

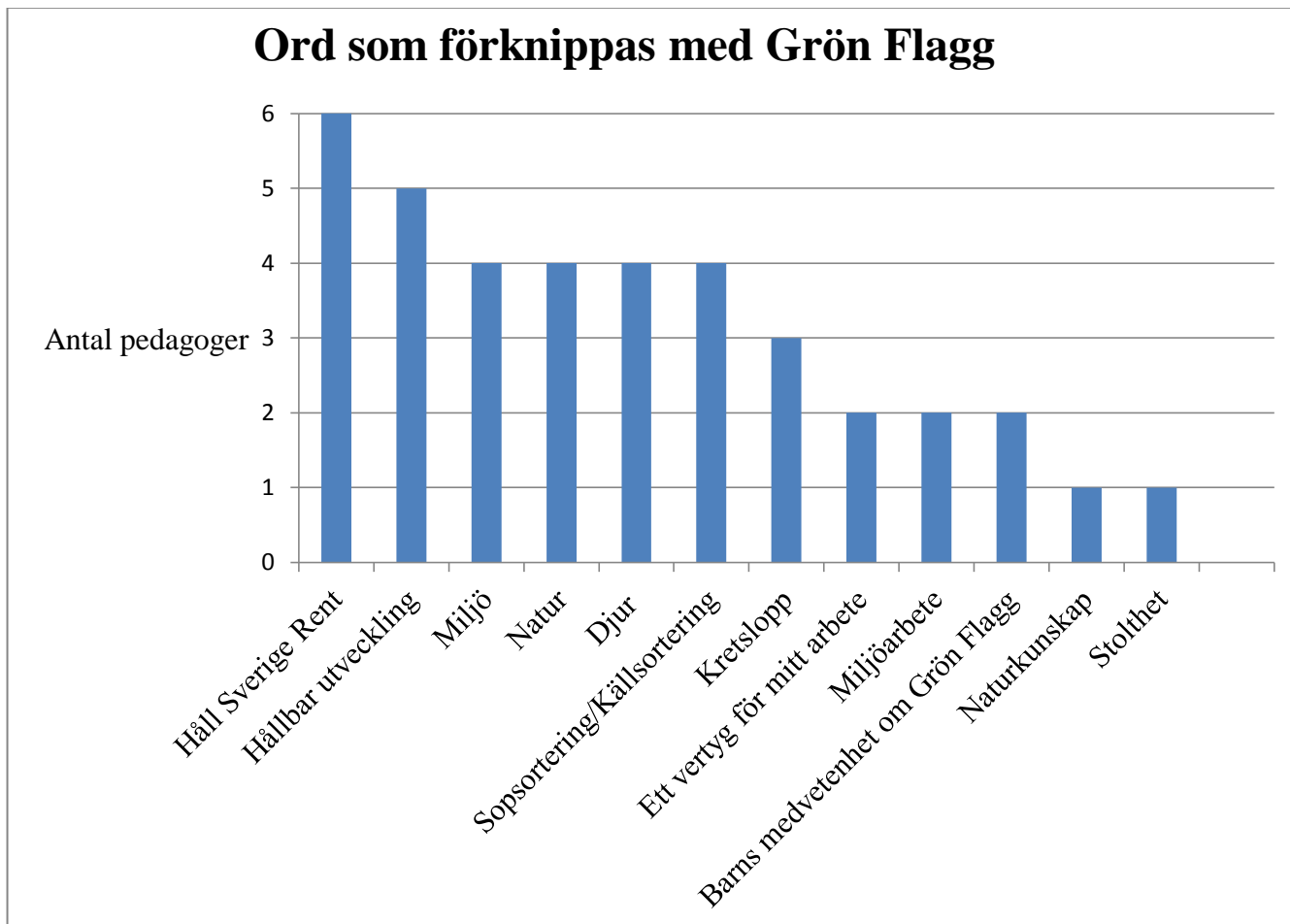
När jag gjort färdigt mina intervjuer gjorde jag en sammanställning av de svar jag fått genom att titta på mina anteckningar och lyssna på intervjuerna som jag spelade in. Jag sorterade svaren på intervjufrågorna beroende på om de svarat lika, eller om de gett svar som skiljde sig åt. Jag gjorde detta för att jag sen lättare skulle kunna sammanställa de svar jag fått på intervjufrågorna och jämföra svaren med varandra. Detta för att sedan kunna föra in de svar som var viktiga i min undersökning in i resultatet. När jag hade bearbetat färdigt svaren raderade jag de inspelade intervjuerna.

När jag gick igenom mina observationer tittade jag på de anteckningar jag gjort och sammanförde det jag fått ut när jag observerade de två barngrupperna. Jag delade upp observationerna i de olika åldersgrupperna och gick sedan igenom och skrev ner det som jag kommit fram till i observationerna. Jag har varken i intervjuerna eller observationerna använt mig av några namn på personer eller platser för att bibehålla anonymiteten.

Resultat

Vilken inställning har pedagogerna till arbetet med grön flagg?

I början av mina intervjuer frågade jag vad pedagogerna tänkte på när de hörde Grön Flagg och många av de jag intervjuade svarade Håll Sverige Rent och hållbar utveckling. En av pedagogerna sa " *Just idag tänker jag på det fantastiska arbete som vi gjort inom vår förskola och hur festligt det kan vara att få hissa sin egen flagga. Jag känner mig stolt!*". Alla pedagoger hade sina egna ord de förknippade med Grön Flagg och skulle man fråga fler pedagoger skulle det bli ännu fler ord (figur 1).

Figur 1 Redovisning av vad pedagogerna tänkte på när de hör Grön Flagg

En av pedagogerna tycker att arbeta med Grön Flagg betyder att vi kan sätta ord på det vi gör i vardagen. Hon säger att vi kan förklara för familjerna hur vi tänker när det gäller återvinning, återanvändning och hållbar utveckling och att vi ska vara rädda om den jord som vi vill lämna över till våra barn. Flera av de jag intervjuade sa att vi ska vara rädda om vår miljö och det ska vara naturligt för barnen att källsortera och viktig att återanvända material. En av pedagogerna sa att hon vill ge barnen kunskap och medvetenhet om att vi måste vara rädda om vår miljö och om varandra. Hon tycker att det ska vara roligt att arbeta med Grön flagg och det ska genomsyra arbetet på förskolan. Tre av pedagogerna tar upp att arbetet med grön flagg ska vara en naturlig del av vardagen så att det blir ett självklart val i de dagliga rutinerna. När pedagogerna berättade om vad det betyder för dem personligen att arbeta med Grön Flagg tyckte alla att det var positivt. En av pedagogerna som arbetat länge med Grön Flagg var med då den första förskolan i denna kommun fick Grön Flagg. Hon berättade att hon varit med aktivt och arbetat med detta från start. Hon tycker att det är ett bra verktyg att ha som hjälp för att kunna jobba vidare. Flera av pedagogerna tyckte att det blev merarbete men på ett positivt sätt för dem själva.

Vad krävs det då av pedagogerna som arbetar med Grön Flagg för att det ska fungera. Här får jag reda på att flera av pedagogerna pratar om ett stort engagemang och att de diskuterar i personallaget så att de arbetar mot samma mål. Alla pedagoger talar om att de har en ansvarig personal på förskolan som fyller

i rapporten som ska skickas in till Grön Flagg, men att det är allas ansvar att bidra med bilder och texter. En pedagog berättar att de i början inte hade haft någon ansvarig person och då hade det varit mycket mer arbete och det var svårare att få en bra struktur när det var en person istället. Även om som det tidigare sagts att alla hjälper och arbetar med Grön Flagg i barngruppen.

Hur arbetar förskolorna med grön flagg i praktiken?

Pedagogerna berättade att man under hela tiden när man arbetar med Grön Flagg väljer att arbeta med något av de sex teman som Grön Flagg har tagit fram. Dessa teman är kretslopp, närmiljö, livsstil och hälsa, konsumtion, vattenresurser och klimat och energi. Sedan när man gjort färdigt temat ska det dokumenteras och skickas in rapporter till Håll Sverige Rent. En pedagog berättade att de olika temana har pedagogiskt innehåll och det finns olika saker för olika barn beroende på deras ålder. Håll Sverige Rent ha tagit fram de olika teman för att pedagogerna ska hitta motivation och ge möjlighet att hela tiden utveckla sig som pedagoger och sitt sätt att arbeta med barnen med Grön Flagg. En av de andra pedagogerna säger att i varje tema finns det sen tre dimensioner och dessa är den ekologiska, sociala och ekonomiska. Det som den här pedagogen tyckte var bra var att man kunde välja ett tema som passade dem och som de just nu är intresserade av. En av pedagogerna berättar att man kan välja ett tema eller flera teman samtidigt att arbeta med och att man kan växla mellan olika teman för att hela tiden utvecklas. En annan pedagog talar om att de arbetar utifrån de mål de satt upp och även utifrån läroplanen. Att de dokumenterar och fotar så att de kan skriva en detaljerad rapport om deras arbete.

En av pedagogerna berättade att tidigare kunde det vara svårt att följa barnens intresse då de gjort upp en klar arbetsplan med fasta mål. Nu har det skett stora förbättringar i och med Grön Flagg och det viktiga är att beskriva händelseförloppen i arbetet och hur allt gått och varför. Jag fick även svar att de har stor valfrihet när det gäller att sätta upp målen. En pedagog tyckte att det är viktigt att tidigt få in ett bra miljötänk hos barnen, även pedagogerna får oss en tankeställare. En pedagog berättade att man kan ändra arbetet under resans gång och ändra de mål som man satt upp från början. Hon berättade att de på hennes förskola har startat upp ett projekt kring temat Energihjältarna. Detta var ett miljöarbete som inte fanns med i deras plan när de skrev årets arbetsplan med som ändå kan vävas in i deras arbete. En pedagog från en annan förskola berättar att de tre målen som de arbetar med just nu är: 1. Ett alternativt sockerfritt födelsedagsfirande. (Barnen är med och väljer vad de vill bjuda på när de fyller år. De har en "kalasbok" med bilder på de olika sockerfria alternativen där de får välja). 2. Empati och Vänskap. (De har införskaffat ett arbetsmaterial som heter Kungaskogen. Det är en saga om vänskap med bl.a. handdockor, cd-skivor, sagobok, fingerdockor, spel och pussel. De spelar dockteater och läser sagan om hur man är en bra vän. De yngre barnen 1-3 år arbetar med samma tema med ett enklare arbetsmaterial med två gosedjur, En igelkott och en kanin. 3. En utforskande och inspirerande gård (Pedagogerna tycker att deras gård just nu är ganska "tråkig"). De har diskuterat fram hur de vill ha deras gård. De har observerat barnens lek och sett att det är ett stort intresse kring bygg och konstruktion och de håller på att starta upp en bygghörna med material från bl.a. återvinningsstation. Barnen har fått göra egna byggklossar av tomta mjölkpaket som de fyllt med sand. De har fler idéer om deras gård, bl.a. får de just nu ett litet uterum med tak på baksidan av gården för att de ska kunna ha olika aktiviteter utomhus i alla väder.

Sedan Grön Flagg gjort lite förändringar när det gäller att få in läroplanen i sitt arbete och dess teman har detta uppskattats mycket av pedagogerna. En av pedagogerna säger så här "*Vi måste tänka på framtiden och vara rädda om vår planet. Få bort handla/kasta beteendet som vi har idag*". Att arbeta med grön flagg ställer vissa krav på personalen. En av pedagogerna förklarade det med olika etapper. Först och främst för att få Grön Flagg ska personalen vara eniga, det måste vara ett beslut som kommer från pedagogerna. Det man ska klara av är att göra en handlingsplan som blir godkänd plus att genomföra denna och skicka in rapport. Ett arbete som går via ett miljöråd på respektive förskola. De var flera av de andra pedagogerna som svarade att pedagogerna ska uppfylla vissa krav/uppgifter i olika projekt och utifrån det arbete man gjort i barngruppen. Eftersom Grön Flagg arbetar med barn och ungdomars inflytande och intresse för miljön är det viktigt att barnen är delaktiga i arbetet. Ett sätt att få

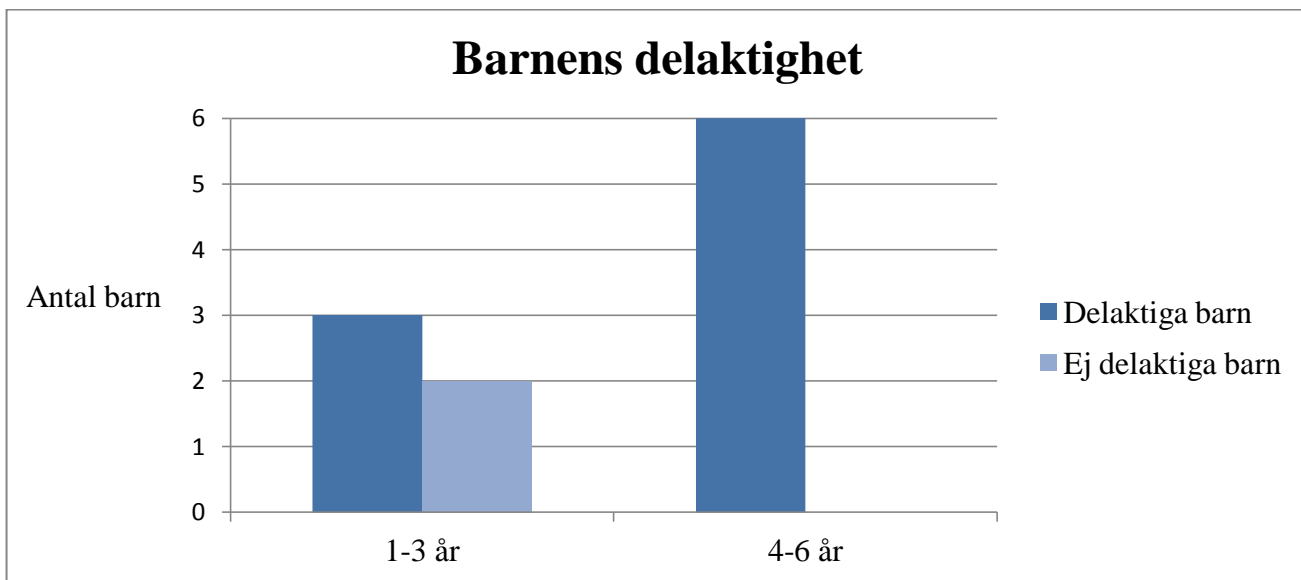
med barnen i arbetet med Grön Flagg var enligt en av pedagogerna att de har miljötank i alla lägen, där barnen är med och bestämmer. En av de andra pedagogerna berättade att de gör projekt där barnen blir delaktiga. De arbetade just nu utifrån tema Närmiljö där de involverar familjerna genom studiebesök. De hälsar på i affärer, kyrkor m.m. som finns i närområdet. De ska även arbeta med att utveckla gården där barnen får vara delaktiga både i tanke och gärning.

En av de andra pedagogerna sa att det ibland kan vara svårt att först få med barnen när man precis har börjat arbeta med Grön Flagg. Det hade tagit några år innan de fick till ett bra miljöråd tillsammans med barnen, men nu är de äntligen där. De tittar på filmerna om Barr och Pinne räddar världen (UR) tillsammans med barnen på deras stora smartboard. Därefter fördjupar de sig kring filmernas frågor med deras blivande skolbarn. Både personalen och barnen tycker att det är båda spännande och roligt. På en av de andra förskolorna är alla barn små och stora med och källsorterar. De berättar att de är ute mycket i naturen och pratar om hur de ska ta hand om vår miljö. Gruppen arbetar med att försöka lyssna och respektera varandra och varandras åsikter och se alla barns lika värde. En annan pedagog berättar om ur de tittar på Energihjältarna, De pratar med barnen om att de inte ska spola inte vatten i onödan, att släcka lampor, sopsortera och kompostera och även att de ska vara rädda om naturen.

För att föräldrarna ska bli delaktiga gör de olika pedagogerna lite olika. En pedagog berättar att föräldrarna genom daglig information om verksamhet blir delaktiga i deras arbete med Grön Flagg så att föräldrarna vet vad barnen har pratat om och kan tillsammans med barnen även prata om det hemma. På en av de andra förskolorna bjuder de in familjerna att delta i aktuella ämnen som utflykter och att få komma och berätta om sitt arbete. De skickar informationsbrev och har en aktuell blogg. På föräldramöten och föräldraråd tar de upp vad som är aktuellt inom Grön Flagg just nu. Flera av pedagogerna jag har intervjuat berättar att de på hemsidan för förskolan berättar om vilka mål de arbetar med. De informerar föräldrarna på deras föräldramöten och ute i entrén sitter handlingsplanen uppsatt. En av pedagogerna talar även om att de skickar hem månadsbrev och i dessa månadsbrev berättar man om sitt arbete med Grön Flagg och vilka aktiviteter de gjort med barnen. Två pedagoger svarade att de skulle jobba med källsortering, barnens medbestämmande, naturkunskap och respektera varandra och varandras åsikter.

För att ytterligare få en uppfattning hur pedagogerna arbetade gjordes observationer av barngrupper. När jag observerade de två barngrupperna tittade jag på hur barnen var delaktiga när de arbetade med ett tema i Grön Flagg. Den ena barngruppen arbetade med kompostering när jag gjorde min observation. De var den yngre gruppen barn som var mellan 1-3 år. När barnen hade ätit färdigt maten och skulle duka av och ställa bort disken fick de själva tömma matresterna i en hink med pedagogernas hjälp som förklarade vad de skulle göra. Sedan fick de ta hinken och gå ut och hälla ut det i komposten. Pedagogerna och barnen tillsammans pratade om och tittade i komposten hur det såg ut och man hittade en mask som pedagogen visade för barnen. De två äldre barnen som var 3 år och en av 2 åringarna var de som var aktiva och själva kunde vara med och utföra momentet. De andra två som båda var 1,5 år var med och tittade (figur 2).

I den andra gruppen, som bestod av en grupp med barn mellan 4 och 6 år, arbetade man med närmiljö och gick hem till varandra och tog kort på hur deras hem såg ut. De hade en kamera med sig och barnen själva fick ta kort på deras boende. När barnen kom tillbaka till förskolan skrev man ut bilderna och barnen själva fick berätta. Korten satts upp på väggen tillsammans med ett kort på barnet. Barnen gick senare tillbaka och pratade om bilderna och hur de bodde och vem som bodde i vilket hus. I gruppen med de äldre barnen så var alla delaktiga, dock var några mer initiativtagande och andra mer iakttagande. De som tog mer initiativ blev även de som drev arbetet framåt men fick samtidigt med de barnen som var mer iakttagande. Pedagogerna var även de med och ledde arbetet framåt men de talade inte om för barnen exakt vad de skulle göra utan ställde frågor och fick barnen att börja fundera som ledde arbetet framåt.

Figur 2 Redovisning av barnens delaktighet i Grön Flaggs arbetet

Resultatanalys

I mitt resultat har jag kommit fram till att pedagogerna är väldigt positiva till arbetet med Grön Flagg. De har fortsatt att arbeta med Grön Flagg även efter de fått sitt certifikat. Fördelarna var många och en pedagog pratade om att man gör barnen mer medvetna om miljö och vår inverkan på den. De berättar att de är glada och positiva till arbetet med Grön Flagg för det handlar om vår och barnens framtid. En annan talade om att såväl barn som vuxna blir mer medvetna om att vara rädda om sin miljö när de arbetar med Grön Flagg. Några nackdelar med att arbeta med Grön Flagg som togs upp var att det är mycket arbete, speciellt i början innan man har kommit in i det. De pedagoger jag intervjuade var dock i dagsläget nöjda och kunde inte se så många nackdelar.

Diskussion

I min studie jag gjort har jag kommit fram till att pedagogernas inställning till att arbeta med Grön Flagg var väldigt positiv och de såg arbetet med Grön Flagg som ett verktyg i sitt arbete med hållbar utveckling även om det ibland innebar merarbete. När jag gjorde min studie märkte jag att det verkade som att pedagogerna hade väldigt bra koll på vilka krav som finns från Håll Sverige Rent för att få grön flagg och att de sedan fortsätter att jobba efter dessa krav efter de fått sin certifiering. Något mer som framkom i intervjuerna var hur viktigt pedagogerna tyckte det var med närmiljön och barns medvetenhet om naturen, något som även kan kopplas till läroplanen som skriver att barn ska lära sig att visa hänsyn för det som lever i vår natur och för det som finns runt om oss i vår miljö (Skolverket, 2010 sid 8). Enligt Granberg (2005) är det viktigt med en bra grund och ett positivt förhållningsätt till naturen. Det är därför viktigt att barnen får lära sig grundläggande fakta om natur och djur och respekt mot växter och djur. För att barnen ska få det behövs det att man får vara ute i naturen och få ett bra synsätt till den och allt som finns i naturen (Granberg, 2005). Elfström m.fl. (2011) skriver om hur barn genom leken lär sig nya saker i sin närmiljö och att de får prova på själva i sin egen takt.

Elfström m.fl. (2011) anser att det är viktigt att som pedagog se hur barn tänker om olika situationer i naturen. Att se hur barn tänker var en viktig del i pedagogernas arbete svarade en pedagog i min intervju. Även läroplanen tar upp hur sambandet i vår natur påverkas och insikt för detta om djur och växter fungerar (Skolverket, 2010 sid 10). I läroplanen står det även att barn ska stärkas i att "*utveckla sin förmåga att urskilja, utforska, dokumentera, ställa frågor om och samtala om naturvetenskap*" (Skolverket, 2010 sid 10) vilket stämmer överens med det som pedagogerna talar om när jag ställer mina frågor till dem. Flera av pedagogerna i min studie tycker att det är viktigt med barnens delaktighet i lärandet och arbetet med Grön Flagg.

Barns delaktighet visades i mina observationer när jag tittade på hur mycket de olika barnen gjorde och var delaktiga i det barngruppen gjorde. De yngre barnen behövde hjälp med att skrapa av och tömma tallrikarna medan de äldre i denna grupp ordnade det själva. De äldre barnen bar ut hinken till komposten och tömde den. I den andra observationen jag gjorde med barngruppen som var mellan 4-6 år arbetade man med närmiljön och hade då fotograferat husen barnen bodde i var fler barn delaktiga och kunde utan pedagogernas hjälp föra arbetet vidare. De fortsatte även med hjälp av bilderna prata om hur de bodde. Flera av pedagogerna som arbetade med Grön Flagg i min studie säger att barnens delaktighet är en viktig del i arbetet med Grön Flagg. Det som var viktigt för de pedagogerna jag intervjuade var att barnen/eleverna skulle stå i fokus och deras intresse skulle leda arbetet i den riktningen man väljer. Som läroplanen tar upp är det viktigt att barnen växer i sitt sätt att ta ansvar i det de gör för förskolans miljö (Skolverket, 2010 sid 12). Elfström m.fl. (2011) beskriver även hur viktigt det är med dokumentation. Detta blir en del av lärandet när barnen tillsammans i gruppen återberättar händelsen de fått uppleva. De mindre barnen behöver här mer stöd än de större barnen. Detta kunde man även se i mina observationer med barnen. I barngruppen där det var yngre barn fick pedagogerna vara mer aktiva och mer drivande för att barnen skulle bli mer delaktiga, medan det i den äldre barngruppen var barnen själva om drev och förde samtalet.

När jag gick igenom mina observationer märkte jag hur viktigt det är att pedagogerna tar stor hänsyn till barnens ålder och utveckling när de lägger upp arbetet för att alla barn ska förstå hur uppgiften ska gå till och att barnen känner att man lyckas med uppgiften. Härigenom stimuleras barnen och vill gärna vara med i detta projekt och känner att man får ett bättre tro på sig själv, att "jag kan". Granberg (2005) skriver om hur barnen är forskare och pedagogerna ska finnas med och stödja barnen i barnens forskande som t.ex. se på hur masken slingrar sig på marken. Granberg (2005) skriver hur en bra lyssnande pedagog kan skapa resor för barnen och upptäcka världen.

En av pedagogerna berättade att dokumentation är en stor och viktig del i arbetet med Grön Flagg därför att man under hela arbetet med de olika temana skickar in rapporter till Håll Sverige Rent. Åberg och Lenz Taguchi (2006) menar att genom att pedagoger dokumenterar vad som görs på förskolan kan barn genom pedagogernas hjälp lära sig olika saker och att detta även ger barnen inspiration till att söka nya kunskaper. Löpande dokumentation av barnens lärande är ett utmärkt material för att informera föräldrarna hur man med små steg kan stimulera barnens utveckling och förståelse för hur viktigt det är att barnen får förståelse för att skapa en bra miljö och ett hållbart samhälle.

Hur tillförlitlig är då denna undersökning? Eftersom jag använt mig av två olika metoder i min undersökning, kvalitativa intervjuer och barnobservationer, får jag information med flera olika vinklar. Däremot är undersökningen väldigt liten så om man skulle studera på ett större perspektiv och undersöka fler förskolor skulle jag få ut mera svar och även se flera barn i de olika situationerna jag tittat på. I min planering hade jag haft i åtanke att intervjuar ytterligare 3 personer men eftersom deras förskolor hade valt att gå ur Grön Flagg blev det ett ganska stort bortfall på de pedagoger jag intervjuade. Det var samma sak med observationerna där jag hade tänkt göra en till observation i en barngrupp.

Mina slutsatser av min undersökning är att arbete med Grön Flagg är ett positivt arbetssätt även om det kan kräva ett litet merarbete. Pedagogerna får med barnen i arbetet och även deras föräldrar blir delaktiga. Barn får under sina tidiga år en medvetenhet och kunskap om vår miljö och hållbar utveckling och det blir en naturlig del i deras vardag. Jag fick en bild av alla pedagoger verkade positiva till grön flagg och att man fortsatt arbeta med de olika temana inom Grön Flagg även efter man fått sin certifiering. Eftersom pedagogerna hela tiden måste skicka in rapporter på det förskolorna arbetar med inom Grön Flagg till Håll Sverige Rent upplevde jag i min undersökning att man fortsatte att vara aktiva med det arbetet.

Referenser

Björneloo, I. (2008). *Hållbar utveckling: att undervisa utifrån helheter och sammanhang*. Stockholm: Liber.

- Björneloo, Inger (2007) *Innebörder av hållbar utveckling - En studie av lärares utsagor om undervisning*. Doktorsavhandling, Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik. Hämtad 5 November 2013, från http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/10517/1/gupea_2077_10517_1.pdf
- Elfström, I, Nilsson, B, Sterner, L & Wehner-Godée, C (2011) *Barn och naturvetenskap - upptäcka, utforska, lära*. Stockholm: Liber
- FN:s hemsida <http://www.fn.se/fn-info/vad-gor-fn/utveckling-och-fattigdomsbekampning/hallbar-utveckling/> Hämtat 2013-11-21
- Granberg, Ann (2005) *Småbarns utevistelse*. Stockholm: Liber.
- Håll Sverige Rent. (2013). Hämtat 8 november 2013, från <http://www.hsr.se/>
- Johansson, B. & Svedner, P.O. (2010). *Examensarbetet i lärarutbildningen*. (5. uppl.) Uppsala: Kunskapsföretaget.
- Maynard, T. & Waters, J. (2007). Learning in the outdoor environment: a missed opportunity? *Early years: An international research journal*. Volym: 27: 255- 265. Hämtad 2 Januari 2014, från <http://www.tandfonline.com/bibproxy.kau.se:2048/doi/full/10.1080/09575140701594400>
- Sandell, K., Öhman, J., & Östman, L. (2003). *Miljödidaktik: naturen, skolan och demokratin*. Lund: Studentlitteratur
- Skolverket (2010). *Läroplan för förskolan, Lpfö 98* (Rev. Uppl.). Stockholm: Skolverket
- Tidningen förskolan, (2008). *Naturvetenskap och miljö i förskola och förskoleklass*, Lärarförbundets förslag
- Wehner-Godée, C (2010) *Att fånga lärandet - pedagogisk dokumentation med hjälp av olika medier*. Stockholm: Liber
- Åberg, A., Lenz Taguchi, H. (2006). *Lyssnandets pedagogik - etik och demokrati i pedagogiskt arbete*. Stockholm: Liber.
- Öhman, J & Östman, L (2004). *Hållbar utveckling i praktiken* ,Stockholm: Skolverket

Bilaga 1

Mina frågor till pedagogerna

Bakgrundsfrågor

Hur gamla är barnen i gruppen?

Hur står barngruppen?

Vilken utbildning har du?

Hur länge har du arbetat inom förskolan? På denna förskola?

Huvudfrågor

Vad tänker du på när du hör ordet Grön Flagg?

Vilka ord förknippar du med Grön Flagg?

Vad för krav finns det för att man ska få Grön Flagg?

Berätta vad Grön Flagg betyder för dig personligen?

På vilket sätt får ni med barnen i arbetet med Grön Flagg?

På vilket sätt arbetar ni med Grön Flagg på er avdelning?

Hur får föräldrarna del av ert arbete?

Vad krävs det av er när ni arbetar med Grön Flagg?

Vad kan det finnas för nackdelar med att arbeta med Grön Flagg?

Vad kan det finnas för fördelar med att arbeta med Grön Flagg?

Bilaga 2

Samtyckebrev till pedagogerna

Mitt namn är Malin Hellstrand och jag läser på lärarprogrammet vid Karlstad Universitet. Jag läser nu min sista termin och skriver mitt examensarbete inom vår inriktning som är Naturvetenskap i vardagen. Jag har som mål att undersöka hur förskolor som fått Grön Flagg arbetar vidare med det efter att de fått sin certifiering.

Deltagandet är frivilligt och ni kan när som helst under processen avsluta er medverkan.

Insamlat material kommer att förvaras så att inga obehöriga får tillgång till det. Under utskriften av min uppsats kommer hänsyn tas till att uppgifter kring den enskilda personen och förskolan inte lämnas ut. Materialet kommer inte sparas på något vis utan raderas efter sammanställning.

Om ni vill ta del av den färdiga uppsatsen så kontakta gärna mig

Hoppas ni vill hjälpa mig med detta och ett stort TACK

Malin Hellstrand

Telefon: 070-45 555 35

Mailadress: malinhellstrandcuppsats.se

Namnunderskrift

Bilaga 3

Samtyckebrev till föräldrarna vars barn var med i observationerna

Mitt namn är Malin Hellstrand och jag läser på lärarprogrammet vid Karlstad Universitet. Jag läser nu min sista termin och skriver mitt examensarbete inom vår inriktning som är Naturvetenskap i vardagen. Jag har som mål att undersöka hur förskolor som fått Grön Flagg arbetar vidare med det efter att de fått sin certifiering.

Jag kommer därför att genomföra observationer i barngruppen där ert barn går och behöver därför ert medgivande. Observationerna kommer att sammanställas med hjälp av anteckningar. Inga personliga uppgifter kommer att lämnas ut när jag gör mina observationer eller skriver min uppsats.

Om ni har frågor eller vill på något sätt få kontakt med mig får ni gärna höra av er till mig. Jag finns på mobil 070-45 555 35 eller mail: malinhellstrand@yahoo.se

Med vänlig hälsning

Malin Hellstrand

Lämna in lappen till personalen på barnens avdelning

Jag tillåter att mitt barn deltar i observation

JA:

NEJ:

Barnets namn:

Vårdnadshavare: